

Buiten-wijs: bronnen met zuiver water

Weet u waar ik van hou: als het droog is een stevige wandeling door de natuur en die af sluiten op een mooi terras met zo'n prachtig glas Belgisch bier. Die eerste slok is het lekkerst; de uitgedroogde stembanden weer smeren.

Het is niet eens zo lang geleden dat je gewoon water kon drinken van een van de vele bronnetjes die we in Voeren hebben. Het water was heerlijk, fris met een aparte smaak en bovenal schoon. Geen wonder als je beseft dat al het bronwater door de dikke krijtlagen sijpelt en daardoor schoon wordt voordat het in de vorm van bron(kwel)-water het daglicht ziet. Helemaal gerust gesteld was je als er een bordje bij was opgehangen met de mededeling dat het voldeed als drinkwater. Helaas het mocht niet blijven, dat paradijselijk drinken – iets wat al eeuwen gedaan werd.

Drinkwater uit de bron halen werd afgeraden. Het bronwater zou teveel nitraten bevatten, afkomstig van de te zwaar bemeste landbouwgebieden. Het verhaal was toen dat men dacht dat veel meststoffen ten goede kwam aan een betere oogst. Dat is tot een bepaalde hoeveelheid waar, maar teveel geeft alleen maar uitspoeling van de niet vast te houden voedingsstoffen, en dat komt bij de bron naar buiten.

Water dat vervuild is met nitraten – ontstaan uit de ammoniak die in stalmest zit – is niet bepaald gezond, vooral omdat die verhinderden dat er zuurstof in ons bloed wordt opgenomen. Vooral baby's hadden het er vroeger wel eens moeilijk mee. Als ze teveel van besmet bronwater dronken, kleurde het arme kind blauw – we spreken over de *blue baby disease* – en was duidelijk kortademig. Het kind had dan duidelijk zuurstofgebrek.

Gelukkig hebben we tijdig alweer nieuwe regels van mestverwerking gekregen. En met succes, er komen steeds meer berichten over het schoner worden van ons oppervlakte water. Al die nieuwe regels werpen dus vruchten af. Niet alleen op het water heeft mest invloed; vergeet ook niet de lucht. Maar ook daar is men de strijd aangegaan. Met machines als reusachtige monsters wordt de mest direct in de bodem geïnjecteerd, waardoor er veel minder ammoniak kan ontsnappen, met als gevolg een schoner milieu.

Om te weten te komen of het water van de poel, sloot, beek schoon is en er geen giftige stoffen in voorkomen, gebruikt de bioloog voor zijn biologische kwaliteitsbepaling 'gidsdieren'. Er zijn waterdieren die alleen van schoon water houden. Vang je een dergelijk gidsdier dan mag je er voorzichtig van uitgaan dat het water biologisch schoon is. Maar er zijn ook dieren die juist van vies water houden. Vang je een dergelijk dier dan mag je gerust stellen dat het water van slechte kwa-

liteit is. Kortom: de kwaliteit van water kun je aflezen aan de dieren die er in leven. Die kenmerkende dieren noemen we ook wel bio-indicatoren.

Maar daar volgende keer meer over. That's another story.

Sierk Rommes

Op de website van het Centrum Agrarische Geschiedenis (CAG) vond Elza Vandenabeele bovenstaande reclamekaart, uit de collectie van Theo Broers. De commentaar erbij luidt: 'Omstreeks de eeuwwisseling verschijnen ook op het platteland meer en meer beenhouwerijen.' De kaart zou volgens het CAG van vóór de Eerste Wereldoorlog zijn, maar Elza betwijfelt dat: 'Ik denk dat ze foutief gedateerd is. Ik woon al 60 jaar in dat dorp en heb in de slagerij nog mijn vlees gehaald. De oudste dochter is rond 1930 geboren. De ouders openden de zaak dus waarschijnlijk na 1925.'